

SPOT: Hrant'ın çalıştığı gazetesinin önünde, ensesine kurşun sıkılarak vurulacağı bilgisine kadar her şey polis ve jandarma tarafından biliniyor.

SPOT: Soruşturma bir noktaya geldi ve tıkanı. O noktadan sonra siyasi irade de kararlılığını yitirdi.

SPOT: Türkiye'nin içinde bulunduğu bu atmosferden kurtulmasının çok önemli bir fırsatı var elimizde. Bu davanın üzerine gidersek ve elimizdeki ipuçlarından yakalayıp çözmeye başlarsak, Türkiye'de pek çok şey aydınlanır.

Azınlıklar has vatandaş değil MÜJGAN ARPAT

Av. Fethiye Çetin'i tanımayanımız yok gibidir. Eski İstanbul Barosu Azınlık Komisyonu Üyesi, anneanesi Heranuş'u anlattığı ve Ermeni soykırımından bihaber insanları, vicdanlarına değerek haberdar eden "Anneannem" kitabının yazarı... Hrant Dink Cinayeti ve AGOS Gazetesi davalarının avukatı... Gözaltına alınanların yıllardır aradığı hukukçu... Bu röportajı, Fethiye Malatya'da katledilen Hıristiyanların duruşmasına gitme telaşında iken, arada derede yaptık.

Hrant Dink cinayeti davası gelinen aşamada tetikçilerin üzerinde kilitlenmiş görünüyor. Neden esas faillere ulaşamıyoruz?

Bu cinayet soruşturmasında ucu açık bırakılan birkaç nokta var. Aslında soruşturmanın gidebileceği noktalar bunlar, ama tümüyle açık bırakılmış. Bu noktaların her biri bir devlet ya da kamu kurumuna geliyor. Veya bir siyasi partiyle ilgili. Nedir o? Mesela cinayetin planlandığı, jandarma bölgesi olan yer, Pelitli. Burada Jandarma'ya değen bir yanı var. Ayrıca bu davanın bir numaralı sanığı bir emniyet muhbiri. Yardımcı istihbarat elemanı. Yani emniyete de değen yanı var. Bir de dava sanıklarının hemen hepsi Büyük Birlik Partisi ile Alperen Ocakları'yla ilintili. Onlara değen tarafı var. Gördüğümüz kadarıyla bu noktaların üzerine gidilmemiş.

Jandarmaya değen yanının kapsamı hangi boyutta?

Jandarma'nın ve diğer kolluk görevlilerinin görevlerini iki ana noktada toplamak mümkün. Birincisi önleyici, koruyucu kolluk görevi, yani bireylerin can ve mal güvenliğini güvenlik altına almak ve koruyucu tedbirler almak. Bunun için de istihbarat kurumları kurmak. Jandarmanın da orada istihbarat kurumu var. JİTEM. Jandarma bölgesi olan Pelitli'nin çok merkezi bir caddesi var. Bu davada geçen hemen her mekan, o caddede belli bir noktada toplanmış. Yani, bu sanıkların toplandıkları, konuştukları internet cafeler, diğer cafeler, Pelitli Spor, Jandarma binası hepsi aynı yerde. Ve Pelitli'de bu olayı cinayet öncesi bilmeyen yok. Pelitli'de herkes Yasin Hayal ve ekibinin Hrant Dink'i öldüreceğini önceden biliyor.

Ne zamandan beri biliniyor?

Yasin Hayal 2005 yılında cezaevinden tahliye oluyor. Mc Donalds'ı bombalama suçundan cezaevine girmişti. Dava devam ederken cezaevinden tahliye ediliyor. Ve o tarihten itibaren de Ermenilere yönelik nefret söylemleriyle birlikte, Hrant Dink'i öldüreceğini telaffuz etmeğe başlıyor. Emniyet bunu bildiği için Yasin Hayal'i takibe alıyor. Yani, telefonlarını dinliyor, ayrıca fiziki takibe alıyor yani nereye giderse onu izliyor. Şimdi düşün, küçücük bir yer ve onun içinde Yasin Hayal'in yapacaklarından

haberdar jandarma ve Emniyet. İşte, bir numaralı sanık Erhan Tuncel de hem suçu planlıyor hem de onlara bilgi aktarıyor. Hrant'ın çalıştığı gazetenin önünde, ensesine kurşun sıkılarak vurulacağı bilgisine kadar her şey polis tarafından da, jandarma tarafından da biliniyor. Bunu nerden öğreniyoruz? Yasin Hayal'in eniştesi, Çoşkun İğci'nin ifadesinden... Çoşkun İğci jandarma istibarat görevlileriyle ne zaman, nerede, nasıl ilişki kurduğunu, ne tür bilgileri aktardığını, onların kendisine neler önerdiğini, sonrasında da Jandarma'nın kendisini konuşmaması için nasıl ve nerede tehdit ettiğini, hepsini çok açık anlatıyor. Bir yandan da Alperen Ocakları ve BBP var. Ancak bütün bunlar hakkında etkili bir soruşturma yürütülmüyor.

Oysa yaşama hakkını düzenleyen mevzuat şöyle der: Birincisi, insanların yaşama hakkını korumak için, devletin her türlü tedbiri alma sorumluluğu vardır. İkincisi, suç işlendikten sonra etkili bir soruşturma yürüterek, bu cinayeti aydınlatma, ortaya çıkartma sorumluluğu vardır. Oysa şu anda etkili bir soruşturma yürütülüyor. Bahsettiğim kuruluşlara değen kısmın üzerine gidilmiyor.

Sanırım siz avukatların bu konuya ilişkin Trabzon'da yapmış olduğunuz tüm itiraz dilekçeleri "takipsizlik" kararıyla sonuçlandı. Hukuki süreç bu konuya ilişkin tükendi mi? Ve bu davada kilit şehir Trabzon mu?

Bu davaya bakılınca sıradan insanın bile görmesi gereken şöyle bir şey var; Evet, bu cinayet Pelitli'de planlanmış gibi görülüyor, ama bakarsak, Pelitli'den İstanbul'u doğru dürüst bilmeyen genç bir çocuk cebine silahları ve mermileri koyarak geliyor ve Hrant Dink'i arkasından vurup gidiyor. Bu, bir kere mantığa aykırı bir kurgu. Niçin böyle yapılıyor? 17 yaşında bir çocuğu fail olarak gösterip bu olayı burada kapatmak için. Oysa İstanbul ayağı olmadan, bu mümkün değil. Çünkü tetikçinin ifadelerinde görüyoruz ki, belli noktalar karanlık. Yani, Trabzon'dan buraya gelişi, burada bulunduğu mekanlar, cinayet mahalline gelişi, oradan kaçıışı... Cep telefonu, SİM kartı meselesi... Cinayet mahallini gösteren bir takım banka kayıt kasetlerinin kaybolması... O zaman, bizde şöyle bir kanı oluşuyor: İstanbul bağlantısı konusunda bir takım şeylerin üstü örtüldü mü acaba? Etkili bir soruşturma bu türden soruların en aza indirgenmediği soruşturmadır. Oysa İstanbul bağlantısı çok önemli. Ama bu soruşturulmuyor.

Sanıkların arkasındaki asıl faillere ulaşmak için hukuki süreç tükendi mi? Bu konuda, nasıl bir yöntem izleyeceksiniz?

Bunun mücadelesini veriyoruz. Ne olursa olsun, Trabzon ve bunun İstanbul ayağı daha etkili bir biçimde soruşturulmalıdır. Henüz bu konuda atabileceğimiz adımlar tükenmedi. İdari soruşturmalardan, umduğumuzu bulamadık. Etkili bir soruşturma yapılmadı. Ancak şu anda Trabzon savcılığının önünde buradaki soruşturma savcılığının gönderdiği dosyalar var. Suç işlendikten sonra delil gizledikleri, delilleri yok ettikleri, delilleri değiştirdikleri, suçluları kayırdıkları konusunda dosyada çok somut bulgular var. Bunları buradaki savcılar tespit ederek Trabzon'a gönderdi. O dosya henüz açık ve henüz karar verilmedi.

Ne tür bulgular bunlar?

Yasin Hayal ve Erhan Tuncel'in teknik takibe alındığını söylemiştim. Hayal, takibe alındığı için, kendisi gelmiyor, başkasını tetikçi olarak gönderiyor. Bu olay Trabzon Emniyeti'nce buradaki savcılara bildirilmiyor. Oysa bu konuda ne varsa hemen soruşturma savcılığına iletilmesi lazım. Buradaki soruşturma savcıları bunu başka kanaldan öğreniyorlar. Onun üzerine Trabzon'a yazıyorlar ve diyorlar ki: "Siz bu sanıkları teknik takibe almışsınız. Bize ilgili bütün kayıtları gönderin." Gönderiyorlar,

ama eksik gönderiyorlar. Örneğin karşı taraftan aranan numaralar yok. Bir takım başka detay bilgiler yok ve bu cinayeti aydınlatmak için çok önemli olan eksik bilgiler tekrar buradaki savcılık taraftan Trabzon'dan isteniyor. Oradan gelen cevap şu: "Size gönderdikten sonra imha ettik."

İkincisi, Yasin Hayal'i fiziki takibe aldıklarını da hiç bildirmiyorlar. Üçüncüsü buradaki savcılar bunların bu tavrını görünce Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na yazı yazarak, tüm sanıklar yönünden telefon dinlemesine yönelik bir durum olup olmadığını soruyorlar. Öğreniyorlar ki Mustafa Öztürk hakkında da dinleme kararı var. Mustafa Öztürk de sanıklardan biri ve Alperenler Ocağı'nın başkanı. Hiç bildirilmiyor. Savcılar tekrar Trabzon'a yazıyorlar ve Öztürk ile ilgili çok önemli bilgileri neden göndermediklerini sorarak, o belgeleri istiyorlar. Oradan şöyle bir cevap geliyor: "Biz Mustafa Öztürk ile ilgili mahkeme kararı almıştık. Ancak onu başka bir birimin izlediğini fark ettiğimiz için, biz izlemedik. Bunun üzerine savcılık tekrar Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına sorarak öğreniyor ki bu şahıs hakkında yalnızca Trabzon Emniyet Müdürlüğü'nün dinleme kararı var ve sadece bununla ilgili mahkeme kararı mevcut. Savcılar bazı kayıtların değiştirildiğini tespit ediyor. Başka birçok benzer örnek var.

Dosya şu anda Trabzon Savcılığı'nda. Biz bu dosyayı buraya göndermelerini ve ana davayla birleştirmelerini talep ettik. Bütün bu parçalar ana davayla birlikte görülmezse, bu cinayetin bütün tablosu ortaya çıkmaz ve çözülemez. Sadece bu sanıklarla gider bu dava. İşte 2-3 sanık ceza alır ve kapanır.

Davanın başlarında hükümet bu cinayetin tüm faillerinin ve tüm noktalarının açığa çıkması için daha güçlü bir siyasi irade gösteriyor gibiydi. Bu durum ortadan kalkmış, tıkanmış gibi görünüyor. Yoksa kamuoyuna mı öyle yansıyor?

Epeydir tıkanı... Başlangıçta siyasi irade bu konuda bir kararlılık gösterdi. O nedenle de tetikçi hemen yakalandı, Erhan Tuncel'in yardımcı istihbarat elemanı olduğu hemen ortaya çıktı. Fakat soruşturma bir noktaya geldi ve tıkanı. O noktadan sonra siyasi irade de kararlılığını yitirdi. Mesela kamu kurumlarındaki görevlilerin üzerine gidilmesi hakkında... Aksine bunları kapatma yaklaşımı var.

Bunu neye bağlıyorsun?

Sanki bu dava bir takım güç pazarlıklarında bir şeylere feda edildi gibi. Bu kadarı yeter dendi, gibi. Bu sadece benim tahminim. Müfettişler Emniyet'te ya da Jandarma'da soruşturma yapıyorlar. Ama bu cinayette ihmali görülen kişiler halen görevde ve müfettişlere delil sunan da o kişiler.

Kim bu kişiler?

Örneğin Trabzon İl Jandarma Komutanı Ali Öz. Emniyet'te hala orada görev yapan İstihbarat Şube Başkanı ve Ankara istihbaratının başında olan Ramazan Akyürek. Bunlar mahkemeye de delil sunuyorlar. Yani soruşturma etkili değil, bağımsız değil, güvenilir değil... Böyle yürümez bu dava.

Siz avukatlar ve savcılar bu dava süresince yeteri düzeyde özgür ve baskısız bir ortamda çalışabiliyor musunuz?

Deliller konusunda söylediğim, bunun böyle olmadığının bir kanıtı. Bir taraftan delilleri karartma, yok etme ve engelleme çabası olduğu gibi, sonradan açılan soruşturmalarda da delil sunan kurum, zaten ihmali görülen kurum ya da kişi. O nedenle buradan bir şey çıkmaz. Kendi aleyhindeki delili sunmaz ki. Bir biçimde

ayıklar. Cinayet gecesi Erhan Tuncel Trabzon'da İstihbarat Şube Başkanlığı tarafından alınıyor. Ve 14 saat, sabaha kadar orada tutuluyor, telefonu alınıyor. Sabah bırakılıyor. Kimsenin haberi yok bundan. Sonradan açığa çıkarılıyor.

Oradaki ifadelerinin tutanakları var mı?

Yok, hayır, bu, onun ev arkadaşının ifadesinden ortaya çıktı. Sonra araştırma yapıldı ve onun cep telefonunun o bölgeden sinyal verdiği ortaya çıktı... Onu da gizlediler yani. Niçin orada tutulduğu bilinmiyor. Oysa bu cinayete katılmış biri.

Cinayetten sonra yaklaşık 100 bin kişi sokağa dökülmüştü. Aynı desteği bugün de hissediyor musun? Demokratik kamuoyundan nasıl bir destek bekliyorsun?

Kamuoyu baskısı çok önemli! Çünkü bu dava bu şekilde kapatılmaya çalışılıyor. Mesela geçenlerde basına çıkan bir telefon konuşması oldu, herkesin vicdanını yaraladı ve İçişleri Bakanlığı yeni bir soruşturma açmak zorunda kaldı. Ama kamuoyunu sürekli manipüle ediyorlar. Şu anda savaş ortamı var, şiddet ortamı hakim. Korku politikası yürütülüyor. Buna rağmen kamuoyunun ve basın bu davanın takipçisi olması lazım. Ancak bu şekilde biz bir takım adımlarımızda başarılı olabiliriz. Türkiye'nin içinde bulunduğu bu atmosferden kurtulmasının çok önemli bir fırsatı var elimizde. Bu davanın üzerine gidersek ve elimizdeki ipuçlarından yakalayıp, çözmeye başlarsak, Türkiye'nin geleceğini aydınlatabiliriz.

AGOS Gazetesi'ne karşı açılan ve Arat Dink ile Sarkis Seropyan'ın TCK'nın 301. maddesinden birer yıl hapis cezasına mahkûm edildiği davanın gerekçeli kararı açıklandı. Bunu nasıl değerlendiriyorsun?

Özellikle bu karar, politik bir karar ve o yüzden bir hukukçu olarak yorumlamakta güçlük çekiyorum. Çünkü tamamen siyasi ve taraflı bir metin. Tarihi olayları bir tarafın gözünden yorumlayan bir metin.

1915 dönemini yorumluyor, sanırım?

Evet, tarihi olaylar derken, 1915 ile ilgili. Tarihi olayları değerlendirmek, "doğrusu budur buna inanacaksın" demek bir mahkemenin asla görevi değildir. Tersine, mahkemelerin görevi tarihsel gerçeklerin ortaya çıkabilmesi için ifade özgürlüğünü savunmak ve desteklemektir. O nedenle bu hukuki bir metin değil.

Tabii bu karara itiraz edeceksiniz?

Kuşkusuz itiraz edeceğiz. Ama bir ceza yargıç, önüne gelen davada birkaç unsura bakar. İlk bakması gereken şey; Tipiklik unsurudur. Bu ne demektir? Bu eylem suç olarak tanımlanan bir tipe uyuyor mu uymuyor mu? Önce buna bakması gerekir. Buna asla uymuyor, çünkü bu, bir haber. Üstelik Türkiye'de pek çok basın yayın organında aynı cümlelerle yer almış bir haber. Diğerlerine haklı olarak dava açılmadı. O zaman bu habere niçin açılıyor? Ayrımcılık burada başlıyor. İkincisi hukuka aykırılık olup olmadığına bakmalı. Hayır, hukuka uygundur çünkü basın özgürlüğü kapsamında haber yapılmıştır. Üçüncü olarak suçun maddi veya manevi unsurları açısından bir inceleme yapılır. Burada örneğin aşağılama kastı var mı yok mu? Mahkeme bu açıdan araştırır. Bunların hiçbiri yapılmıyor. Bir kere baştan "Ermenisiniz onun için görülmez olun. Başkaları yazabilir, ama siz asla yazmayacaksınız" gibi bir önyargı ile yaklaşıyor. Aslında bu kararın gerekçesi Türklüğü aşağılıyor. Burada Türk'leri "artık ne yapacağı belli olmayan, son derece öfkeli, kırılğan, her an patlamaya hazır, her an birilerine saldırıp olay çıkarabilecek ve bu dış baskılardan bunalmış..." olarak yansıtıyor. Böyle bir toplum tablosu hiç

yakışmıyor... Yani, olacak iş değil. Mahkemenin kendisi tipe uygun bir suç işlemiş oluyor. Ayrıca, bu metinde neredeyse TCK'nın 216. Maddesini içeren - halkın bir kesimini diğerine karşı kışkırtma suçu - ifadeler var. O nedenle, bu asla hukuki bir metin olamaz. Bunu hiçbir şekilde kabul etmiyoruz. Ayrıca tarafsız da değil. Hâkimin, ne olursa olsun, tarafsız olması gerekir. Bir hâkim, her şeyden önce, kendine, kendi düşüncelerine karşı tarafsız olmalı. Kuşkusuz hâkimlerin de siyasi, ideolojik düşünceleri vardır, ancak bunları bir tarafa bırakarak, tarafsız karar vermek durumundadırlar.

Azınlıkların devletle vatandaşlık ilişkileri, nasıl gerçekleşiyor?

Azınlıklar eşit, özgür vatandaşlar, bireyler olarak görülmüyor. Bu toplumun bir has vatandaşları var. "Bu belirlenmiştir ve ona göre davranacaksınız. Değilsen eğer, sen güvenilmezsin ve tam olarak da vatandaşlık haklarından yararlanamazsın." Bakış açısı budur. Bununla ilgili şu anda çok açık yasa maddeleri olmasa dahi, yazılı olmayan bir mevzuat var. Ve ona uygun davranış da budur.

Bir dönem senin araştırdığın ve ortaya çıkardığın azınlıklarla ilgili çalışan bir "Tali Komisyon" vardı, örneğin. Buna benzer gayri meşru yapılanmalar devlet içinde bugün de var mı?

Buna benzer mekanizmalar başından beri var. Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren azınlıklara hep bir tehdit unsuru, güvenilmez unsurlar olarak bakılıyor. Eşit vatandaşlar olarak bakılmıyor. O nedenle bir sürü tedbirler ve olaylar var. İşte 6 7 Eylül Olayları, Varlık Vergileri, Kıbrıs Meselesinden sonra çıkan bir takım kararnameler, Trakya olayları gibi pek çok örnek var. Bu nedenle, o tarihlerden bu yana, azınlık nüfusunda çok belirgin bir azalış var. Bu baskı son yıllarda giderek arttı. Mesela Cumhuriyetin ilk yıllarında, en azından bazı kurumlar ve azınlık okulları daha iyi durumdaydı. Gittikçe okulların, öğrencilerin sayısı azaldı. Onların üzerinde inanılmaz baskılar var. Ayrıca öğretmen ve ders kitapları sorunları yaşanıyor. Eğitim kalitesi düştü ve bu nedenlerle azınlık aileler çocuklarını başka okullara gönderiyorlar. Her şeyden önce nüfus azaldı. Başka hiçbir şeye bakmaya gerek yok. Sadece bu nüfus hareketine bakarak bile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan azınlıkların ne duruma geldiğini görebiliriz.

Tali Komisyon duruyor mu hala?

Yok. Tali Komisyon'la ilgili şöyle bir şey oldu. 2004 yılındaydı sanırım. AB görüşmelerinin çok coşkulu geçtiği dönemlerden birinde Ankara'daki Dışişleri Bakanlığına bağlı AB Genel Sekreterliği'nde bir toplantı yapılmıştı. O toplantıya beni de davet etmişlerdi. Benim dışımda Cemaat Vakıfları temsilcileri avukatlar ve pek çok kamu kuruluşunun temsilcileri vardı. Bunların içinde Vakıflar Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve o vakit daha Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu da vardı ve onlardan da temsilciler katılmıştı. Toplantıya o dönem elime geçmiş olan " Tali Komisyon"la ilgili bir belge götürmüştüm. Bana söz verildiğinde, belgeyi gösterdim ve bu nedir diye sordum. Onun üzerine ortalık bayağı bir karıştı.

Nasıl bir belgeydi bu?

Bir Ermeni vakfıyla ilgili Tali Komisyonu'nun kararını gösteren bir yazıydı. Hem de bir mahkemeye yazılmış. Resmi bir yazı yani. Tabii ortalık karıştı ve Genel Sekreter yanıma gelerek bir örneğini almak istedi. Hemen fotokopiler çekildi, dağıtıldı ve tartışmalar oldu. Ben gerçekten AB Genel Sekreterinin tepkisinden, ilk defa bu olayı

orada duyduğuna inandım. Bir masanın etrafında oturuyorduk ve arkada tek başına bizi izleyen biri vardı. Sonra bu kişi yanıma geldi ve “Biz sizi izliyoruz. Siz bu konunun üzerine çok gidiyorsunuz” dedi. Anladığım kadarıyla, Azınlık Tali Komisyonu’ndan toplantıyı izlemeye gelmiş. “Bu konu sizin bildiğiniz gibi değil, 1962 Kıbrıs Olayları esnasında bu Azınlık Tali Komisyonu kuruldu” dedi. Ben de ona sadece şunları öğrenmek istiyorum, dedim. Hangi yasayla kuruldu? Kimler çalışıyor? Bunlar nereden maaş alıyor? Ve yasayla belirlenmiş görevleri nedir? Bunları sordum ona. Ertesi gün gazetelerde şöyle bir haber çıktı: “Azınlık Tali Komisyonu lağvedildi.” Sanıyorum o günkü tartışmadan sonra... Ama onun yerine bir şey kurdular. Bunun yerine bir şey var! Adı artık “Azınlık Tali Komisyonu” değil, başka bir şey. “Azınlık Sorunlarını Çözme Kurumu” gibi bir şey...

Katılanlar aynı kurumlar mı?

Bilmiyoruz. Onunla ilgili de hiç bir bilgi yok. Devlet şeffaf olur. Hem de böylesi azınlık ve azınlık vakıfları konusunda karar veren bir kurum. Hangi yasaya göre kurulmuş? Yasayla tanımlanmış görevleri nelerdir? Kimlerden oluşur? Bunun bir yasası olması lazım. Ama sonra bunu lağvettik dediler ve umuyoruz ki, öyledir.

Şimdi bu tarz bir yapılanma var mı?

Bilmiyoruz. Şimdi bir Komisyon oluşturulduğu söylendi, ama neye göre kurulduğunu ben bilmiyorum.

Önceki Tali Komisyonun görevleri, amacı nelerdi?

Bilmiyoruz, ama mahkemeye yazı yazmış. Diyor ki “ Tali Komisyonun kararı budur. Ey hâkim sen buna uyacaksın.” Yani azınlıklar konusunda mahkeme değil Tali Komisyon karar veriyor. Karar mercii orası.

Son dönemde Kenan Evren gibi çeşitli Genelkurmay Başkanları röportajlar vererek, geçmişte hata yaptıklarını söylediler. 12 Eylül’de en yoğun işkenceye maruz kalan kişilerdensin. Bunları duyunca ne hissediyorsun?

Tepki duymak için mutlaka 12 Eylül’ü yaşamış olmak gerekmiyor. Tepki duymak için bu ülkenin vatandaşı olarak tüm bunları okumak yeterli bence. Çünkü bu ülkenin asıl sahibi biziz diyen o kişiler, bir dönem “Doğru budur! Biz bunu doğru bulduk ve bu doğruya hepimiz uyacaksınız. Uymayan vatan hainidir” diye bir yargıya vardılar. Buna uymayan insanları cezaevlerine doldurdular, işkenceden geçirdiler ve hatta kimi insanları işkenceyle öldürdüler, idam ettiler. Tüm bu sonuçlardan sonra bugün kalkmış “Pardon, biz yanılmıştık” diyorlar. Ben, bütün bu dönemin hesabının görülebilmesi için bunların yargılanmasından yanayım. Bunlar kesinlikle yargılanmalı... Bugün yeniden bu hataların olmaması için, yaşananlardan ders çıkarabilmek için, yargılanmalılar. Ama görüyorum ki bugün de aynı hatalar yapılıyor. Bugün de bir takım güç odakları, gücü ellerinde bulunduranlar “Doğru yalnızca budur” diyorlar. “Bunun dışında düşünür, bunun dışında fikir beyan ederseniz, suçtur” diyorlar. İşte en son Arat Dink ve Sarkis Seropyan’la ilgili karar da böyledir. Orada da böyle bir şey belirlemiş. “Bu doğrudur. Buna uymazsanız, ben size ceza veririm” diyor.

Yıllardır, devletin kırmızı noktaları, tabu konular alanında da çalışıyorsun. Bu cesareti nerden alıyorsun?

Ne biçim bir soru bu? (gülüyor) İnanmış şeyleri yapıyorum. Gerçekten inandığım için mücadele ediyorum. Cesur olmak mı bunun adı? Belki gerçekten böyledir, ama

ben gerçekten inandıklarımı söylüyorum. Bir insan olarak, bir hukukçu olarak inandıklarımı söylüyorum. Yani, insan olmanın ve hukukçu olmanın belli değerleri var. Ben bu değerleri savunuyorum sadece ama bu cesaret olarak algılanıyor bu toplumda. Oysa bunu ben insanım ya da hukukçuyum diyen herkesin yapması lazım. Böyle davranmazsam kendimi inkar etmiş olurum.